

АК-КӨК ЭКРАННАРГА

(Августа болур кинолар допчулалы)

Наймысал Кызылда болгаш республика иштинде үнүп турар кинолардын ай санинда темазы болгаш жанры бот-бодундан ылгалдыг. Оон бир чылдагааны—найсмылавые Москвадан болгаш өске-даа бистин Тыванын кино чектилер-биле аялданп турар хоорайлардан почта дамчытыр киноларын ап турарына.

Нунга кайы-даа уеде бодун бурнү өргелерин, хүндүктел чедирген дээрине бузурел уулуг, хөй чүс чылларда кижилер төрөлгөн ооң ажынын үр-ле уеде көөр, ажылаар. Ынчангаш ийи комедиянык кыска тайылбыры берейн.

алары-биле театрга «ойнап» чептээн маадырынч ролюн херек кылыр. Боттандыры-биле болгаш акшалыг инфляция айы-биле өзүп, көүдөп турган. Оларныкы ажылыг шагы шыңгы хуваалдалыг, көрдүгөн дүрүмдөн хажыдышкын чок.

Мөгейи ЧАДААНАНЫҢ АЙЛАҢ-КУЖУ

Чараш үнүг чалаганы, Саарлы баткан Чадааны, Ынакшылды, өөрүкчүлүк, Ырлап чоруду Мерген-Херел, Суралгыт ыраажы, төрүмелинден кайгамчык салым-чаянап, бот-тымынгар композитор, шулукту, хөгжүмү Мерген-Херел, Мажавевич Монгушту бистин Тыва-вын тийиш чалаганын, Чадаанын бот-тымынгар композиторларын аразына болуп эртен кыжыраа «Чадаана» деп ырыны бижээш чедирген. Ол ыры конкурсука эч-не бедик үнелелди чедип алган. Оон эгелеш бо ыры Тыванын чонунун ынак ырызы болу берген. Мерген-Херел Монгуш чүгүле ыраажы эвес, хөй-хөй ырларын автору. Школачы чылдарындан эгелеш ыры, шудук чогадырынга дыка сундулур чоран.

Хундулур редакция! Силерин солунунарың арынга, № 102 дугаарлыг, 1994 чылдын июль 14-те үген, «Бир чагаанын иңи-биле» деп рубрикаңың «Чеди ай четкен чаргы» деп Сетлана Монгуштун материалынга хамаарыштыр ха-рымы кылдыр, бо чоруктан чагааны чангыс-даа өскерилге чокка, солунуң чоокку үндүрүлгелерин чырык-че үндүрерин диледим.

Эргин хундулур, республикада эч-не улуг тиражтыг, эч-не хөй номукчулуг, ынак солунуңуң редакция! Силерин чырыкче үген номерлерден үжүк-бижик таныштар апаргаш, солун чүдүлдерин билди ап, бодумун силерин ду-данаар-биле эвээш, биче-даа бол «чырыдып», чырык өр-төмөйдө, бистин республикада чүпү болу турарын билди ап чор мен. Бодум дугайга чугаалар болза, мени Коулар Эрес-оол Борбак-Куулар дээр, Чеди-Хөл ко-жуну чагыргазында культу-ра, кино болгаш туризм кил-дизинин эргелекчи болуп аял-далап турар мен. «Шын» солунуң номукчузу боор-дан башка, силерин солунга «чогаалды» (штатта азы штаттан дашкаар корреспон-дент) болуп чангыс-даа чүпү бижик чорбаз мен. Ынчал-за да бо чылдын июль 14-те үген солунга «Чеди ай чет-кен чаргы» деп силерин корреспонденттер Светлана Монгуштун материалын ном-чааш, силерге чагаа биживес аргам чок апарды.

Ундүрбээн мен. 1992 чылда комбинаттын удуртулгазы техникачыларны бурну-биле «кызырдыла» таварыштыр-гаш. ДК-да турган хер-шаржесиди (аар өрткөткү соодукулар, телевизорлар, хавырлар деп турда, ынакы ажыл-агый эргелекчи турган Ч.Ч. Донгак-биле айты-рыны чогуур черлерге тур-гузуп тургаш, бо бүгүн ка-галар арттырып алдымын.

даа чүве турган болза, эки кызып аялдар ужуруг бо. Редакцияга четкен чеди кижилер салган чагаанын авторларын «репрессиялап» сү-рөткөткөндө чөк. «Олар кымырлыг» деп айтырың харызын билеп тур мен. Улустан «чоок чурттаар» чокшуп чурттаар, ырак чурт-таар ынак чурттаар дээр дег. Чөп Сибириниң культу-ра институтунун «ажы-төлү» чангыс черде чурттап чор бис. Ынарга чер бивээс кескүле-неп аялдарга, бир бирээ-висти алдаргай, бир бирээ-висти доңга базарын күзөп чоран херэ бар бе?

ХАТ ЧОКТА...

Материалда айтып турары болза, Хову-Аксанын Куль-тура бажынынга директор-лап аялдалап тургаш, тех-никачылардан алыгда, дөрт культура аялдакчыларын хостаан болуп турар мен. Шынында, 1991 чылдан эгел-деш, «Тыва кобальт» ком-бинаты чоорту хажынын, ак-ша-тегериктин челишээр-биле, бистин профивилдерин турганы чараш Култура ор-дүвө хажынарынның кырыга турду. Бистер культура аял-дакчылары бо культура ола-дизинде дээш, болу хаан-чылдын январга чедир биче будурдуле болуп аялдалп тур-дүвүс. Ол берге, акша челиш-тер үеде культура аял-дакчылары бодумун турам-биле каян-лаа аялданган

Ундүрбээн мен. 1992 чылда комбинаттын удуртулгазы техникачыларны бурну-биле «кызырдыла» таварыштыр-гаш. ДК-да турган хер-шаржесиди (аар өрткөткү соодукулар, телевизорлар, хавырлар деп турда, ынакы ажыл-агый эргелекчи турган Ч.Ч. Донгак-биле айты-рыны чогуур черлерге тур-гузуп тургаш, бо бүгүн ка-галар арттырып алдымын.

деривисти төп тургаш, белет-кеп турган кокузугузуң аял-далашыңыңа чедир 1-2 шак артан турда, мени ба-жыналар дээр Урана Чек-ооловның кызып турганын, кокузугу эгелеш хунуң-не бажындаан милиция калат-биле мени 3-4 катап кыйгы-рып турганын, арай боорда милициядан хол үжүү-биле үндүргени чамдык номукчу-леп бижес боор. Ол хунурде менээ хамаарыштыр милиция дыйдырдыганын шыныг сагы-ндырдыгачи чедир администра-тив хемчеглер берип тур-дүвүс.

СИЛЕРГЕ СОЛУН БООП ЧАДАВАС

Москвада бизнесмен Юрий Авдеев космостан келген билдинмес ужура чүдүлдер-биле ужурашкан санында-ла бодунуң «Мерседес-300» автомобилин септээр чачы-дыг. Ийи чыл мурунда ооң машиназын шилдерини аразына бир-ле чылдагана-биле сан-чугаарлай болгаш аай-бажы билдинмес демдектер, арылаң дүрүзү чур-дугуна берген. Ол машиназын өзүн гороскоп эзуаар Арзылаң бооп турары элентиг. Оон чугаазы-биле алм-га, Авдеев билдинмес ужура чүдүлдер-биле дөрт катап ужурашкан болгаш ужуражыла санында-ла бодуна болгаш оон чоок-кызында чүдүлдер элентиг бир энергияны салдарын эскерип көргөн бооп турар.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ЧААГАЙ ТУРА-СОРУК ОЮННАРЫНДА

МАРГЫДААЛААРНЫҢ ТОСКУ ХУНДУРГЕ САНКТ-ПЕТЕРБУРГ (РОСИТА-СЧТА-СПОРТТУК ТУС-КА КОРП.). Санкт-Пете-рбургка ол хүн херэзкен чы-дал-тергежилерин 44 ки-лометрге чарыкын түн-нелинде хундулур чаала-зын кырыне чүгө америк спортчулар үнгенер. Океан ыдындан келген аалчылар чада-тергеилер канчаар чар-жырын бистин аныктардан тургустунган дөрт кижилер командалыкка көргүзүп, аргы тилдигени чедип ал-ганнар.

линек командазы ийниги тилдигени чедип ап, АКШ-тын командазын 3:0 (15:3, 15:13, 15:8) санын кылдыр удуп алган.

Көрүкчүлериң тилээр боор деп кордап турганы суралгы америк атлет Грегори Фостер моондарт-лыг 110 метрге маргылдаа уезинде чедимче чок бол-гон: баштайгы ийи моон-дактары ужура таварааш, ол чарыштан үген. Ол мар-гылдаа Кыдаттан келген Ли Тун дистанцияны 13,71 секундунда эртекеш, тилеп үген. Россиядан Александр Маркин оон чүгө 0,03 се-кунда, Украинадан — Ан-дрей Каратеев — 0,06 се-кунда озалдааннар. 400 метрге чарыш уезин-де бүгү көрүкчүлериң ки-чээниги олимпийчи че-мпиион Уотс Кунисиче (АКШ) утланган. Ол 92 кг. деңи-рин америк спортчу халып үнген олчаан барык кыма-даа четтирбөз деп болуор. Ынчалза-даа доктар чегре 20 метр четпейн чораш, өскерлери эрткирикше, чүгө үшкү черин элээш (45, 84 сек.). Дистанцияны 45,35 секундунда маннап эртен Майяка чурттуг Грегори Хоттон тилекчи болган. Ийни чегре Скниг Кеннеди (Кения) — 45,51 секунд.

Херэзкендерден 100 метрге моондартлыг чарыш-ка Россиядан Ольга Шиши-гина 12,78 секундунда ма-наш, бири черин алган. Оон соонда Украинадан келгенер Надежда Болро-ва болгаш Татьяна Саблева олар ийни, үшкү черлерин элээш.

Тургузучулары: ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫН ДЭЭДИ ХУРАЛЫ, ЧААЗАА БОЛГАШ СОЛУННУН КОЛЛЕКТИВИ

РЕДАКЦИЈА КОЛЛЕГИЯЗЫ: Н. С. Базыр (кол редакторун оралакчы), А. Б. Монгуш, М. Д. Оюн (хары. салгалы секретар), М. М. Саая (кол редакторун оралакчы), Н. С. Эргеп.

Килдистер: нинтиле амыралы — 3-34-19; 3-34-98; улетпур — 3-34-49; 3-36-73; көдээ ажыл-агый — 3-41-16; культура, өөрелнге болгаш чогаал — 3-39-15; мезелээр болгаш спорт — 3-36-82; 3-34-57; оулга — 3-34-39; 3-34-93; чагаа — 3-39-03, корректор-лар — 3-41-23; үндүрүкчүлөр — 2-27-41; солун келбейн барганда — 3-57-92; 3-14-94; бухгалтерия 3-37-11.

АГААР САНЫ: «Тыва собканг» № 363505